Študije o Valvasorju in njegovi Slavi

Štirim knjigam *Slave vojvodine Kranjske* se je pridružila še zajetna *Studia Valvasoriana*

Zavod Dežela Kranjska je poskrbel, da smo končno, po več kot tristo letih, dobili slovenski prevod iz nemščine celotne *Slave vojvodine Kranjske* Janeza Vajkarda Valvasorja, enega temeljnih knjižnih del iz naše preteklosti.

Zahtevna naloga prevoda Valvasorjeve *Die Ehre Deß Hertzogthums Crain*, ki so jo v letu 2008 prevzeli Božidar, Doris in Primož Debenjak, je bila končana leta 2013, ko je bilo vseh 3.500 strani prevedenih v slovenski jezik. V prevod Valvasorjeve Slave je bilo vloženo veliko truda, najprej jo je v celoti hotel prevesti Janko Moder, vendar je imel veliko smole (sesul se mu je računalnik), zdaj pa je to končno uspelo trem Debenjakom.

Čeprav je bilo o Valvasorju že veliko napisanega, je potrebno tega velikega moža naše zgodovine, predvsem pa njegovo veliko delo raziskovati in osvetliti z mnogih strani. Zavod Dežela Kranjska, ki je organiziral prevod *Slave*, je hkrati poskrbel, da je vrsta raziskovalcev raziskovala in osvetlila Valvasorja in njegovo delo.

NOVE VSEBINE ...

Tako je po štirih knjigah *Slave* izšla še peta. Knjiga spremnih študij, ki so jo poimenovali *Studia Valvasoriana* (študije o Valvasorju), je bogat spoj znanja vrste strokovnjakov različnih področij in dopolnjuje v preteklosti izdane publikacije, zbornike ob različnih »valvasorskih« priložnostih. *Studia Valvasoriana* je prav tako kot preostale štiri knjige *Slave* zajetna knjiga: obsega 1.044 strani. Vsebuje dvajset prispevkov različnih strok, ki v marsičem odpirajo nova področja in nova razumevanja starih vsebin. Prvi del se ukvarja z Janezom Vajkardom Valvasorjem in njegovo rodbino. Najprej je objavljena kronika Janeza Vajkarda Valvasorja (1641–1693) in kronologija recepcije *Slave vojvodine Kranjske*, ki jo je pripravila Marija Bidovec Sinković. Sledijo temeljita dognanja o rodbini Valvasor na Kranjskem (*Od grajskega »služabnika« do nesmrtnega imena Valvasor*) in o Valvasorjevih potomcih do danes in njihovem odnosu do znamenitega prednika, ki jih je raziskal dr. Boris Golec.

Drugi del govori o Valvasorjevem kronskem delu, *Slavi vojvodine Kranjske*, njeni materialni in duhovni podobi. Dr. Jedrt Vodopivec Tomažič je s sodelavci predstavila materialno podobo in konservatorsko-restavratorski poseg na tretjem delu *Slave vojvodine Kranjske*. Dr. Maja Žvanut je razkrila veliki mali svet Erazma Franciscija, korektorja v Endtnerjevi tiskarni v Nürnbergu, ki je bil neprecenljiv Valvasorjev sodelavec pri oblikovanju *Slave*. Janez Weiss je raziskal antično zgodovino Kranjske pri

SLAVE VOJVODINE KRANJSKE JE ENO TEMELJNIH KNJIŽNIH DEL IZ NAŠE PRETEKLOSTI.

piscih 15., 16., in 17. stoletja s poudarkom na *Slavi*. Dr. Tine Germ piše o zapozneli renesansi v bakrorezih iz grafične delavnice Janeza Vajkarda Valvasorja (provincialnost ali vpetost v evropski kontekst?), dr. Gašper Cerkovnik o ilustracijah v *Slavi* med dokumentom in umetnino, dr. Marija Bidovec Sinković o pripovednosti v Slavi (nekaj pripomb k zgradbi Valvasorjevih pripovedk in njihovim fabulativnim elementom), dr. Liljana Žnidaršič Golec o verskem oziroma religioznem v Slavi (pogledi Janeza Vajkarda Valvasorja in sledi Erazma Franciscija), dr. Luka Vidmar pa o *Slavi* v kulturi na Slovenskem od leta 1689 do 1879.

... NOVA SPOZNANJA

Tretji del obravnava osrednji predmet Slave, deželo Kranjsko, njeno plemstvo in njegove grajske stavbe. Dr. Peter Štih je pod naslovom *Od Karniole do Kranjske* osvetlil dolgo in zapleteno pot nastanka dežele Kranjske, dr. Andrej Nared pa pod naslovom *Pod knezom in stanovi* upravo dežele Kranjske od poznega srednjega veka do srede 17. stoletja. Dr. Vasko Simoniti piše o Kranjski v času, ko je deželnostanovsko moč zamenjala deželnoknežja oblast, dr. Miha Preinfalk o plemstvu in plemiških družinah v *Slavi*, dr. Marko Štuhec o kranjskem plemstvu v Valvasorjevem času, Žiga Zwitter o okolju na Kranjskem v 17. stoletju po *Slavi*, dr. Igor Sapač pa o mestih, trgih, gradovih in samostanih v *Slavi* (popravki in dopolnitve). V zadnjem delu je Janez Weiss prikazal Regesto Valvasoriano, listinsko gradivo v *Slavi vojvodine Kranjske*, osnovni pregled in regeste, Boris Rifl pa *Slavo* in rodbino Valvasor v bibliografiji. ■

IVO ŽAJDELA

